

ЛІТЕРАТУРА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

Кафедра менеджменту
у виробничій сфері

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для практичних занять з дисципліни

“УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИВАННЯМ В РЕГІОНІ”

*для студентів спеціальностей 074 та 281
„Публічне управління та адміністрування”*

ТЕРНОПІЛЬ

2017 р.

Машлій Г.Б. Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни “Управління інвестуванням в регіоні” для студентів спеціальностей 074 та 281 „Публічне управління та адміністрування”. – ТНТУ ім. І. Пулюя, Тернопіль: ТНТУ, 2017. – 27 с.

УКЛАДАЧ: к.е.н., доцент Машлій Г.Б.

РЕЦЕНЗЕНТ: к.е.н., доцент Мосій О.Б.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту у виробничій сфері. Протокол від № 1 від 29 серпня 2017 р.

Схвалено і рекомендовано до друку методичною комісією факультету економіки та менеджменту. Протокол № 1 від 30 серпня 2017 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
Тема 1. Теоретичні основи управління інвестуванням в регіоні.....	6
Тема 2. Інвестиційна політика регіону.....	8
Тема 3. Регулювання інвестиційної діяльності регіону.....	9
Тема 4. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів.....	9
Тема 5. Управління фінансовими джерелами інвестування в регіоні.....	11
Тема 6. Основи управління регіональними інвестиційними проектами.....	12
Тема 7. Методи оцінювання регіональних інвестиційних проектів.....	14
Тема 8. Управління фінансовими інвестиціями.....	18
Тема 9. Управління інвестиційними ризиками в регіоні.....	20
Тема 10. Інституційні інвестори та їх вплив на інвестиційні процеси в регіоні.....	22
Список використаної літератури.....	24

ВСТУП

Інвестування є одним із найважливіших факторів економічного зростання в країні та одночасно загальним показником її соціально - економічного розвитку. Інвестиційна діяльність відіграє визначальну роль в економічному і соціальному прогресі. На сучасному етапі економічного розвитку надзвичайно важливим є регіональний аспект управління інвестуванням. Підвищення економічної та фінансової самостійності регіонів та територіальних утворень безпосередньо пов'язані з удосконаленням інвестиційного процесу на різних рівнях управління. На даний час суттєво підвищується роль регіонів у розвитку інвестиційної діяльності, що обумовлено формуванням сприятливих умов для інвестування та можливістю вирішення більшості соціально - економічних проблем на регіональному рівні.

Збільшення обсягів інвестицій та підвищення ефективності їх використання є необхідними передумовами структурної перебудови економіки регіонів України. Інвестиційний спад призводить до скорочення виробничого потенціалу регіонів і, таким чином, гальмує процес економічного зростання. У національній економіці відбуваються економічні перетворення, які потребують розробки та застосування нових підходів до реалізації інвестиційного процесу на місцевому рівні та його фінансового забезпечення зокрема.

Нарощування інвестиційних ресурсів, збільшення частки капітальних вкладень, поліпшення структури джерел інвестицій та напрямів їх вкладення, вирішення проблеми активізації регіональної інвестиційної діяльності мають стратегічне значення в управлінні економікою в цілому.

Метою вивчення дисципліни «Управління інвестуванням в регіоні» є формування у студентів спеціальних знань у сфері управління регіональним інвестуванням відповідно до обраної стратегії розвитку конкретного регіону, а також набуття навичок прийняття конкретних рішень у сфері управління інвестиційними процесами на рівні регіону.

Завданням навчальної дисципліни є вивчення загальних положень та закономірностей управління інвестуванням в регіоні.

У результаті вивчення курсу «Управління інвестуванням в регіоні» студенти *повинні знати*:

- економічну природу інвестування;
- класифікацію та структуру використання інвестицій;
- методику визначення інвестиційного потенціалу регіону;
- законодавчо-нормативну базу державного регулювання інвестиційної діяльності;
- роль інституційних інвесторів в інвестиційних процесах регіону.

Студенти *мають уміти*:

- аналізувати та синтезувати інформацію у сфері прийняття інвестиційних рішень у рамках розроблення та реалізації стратегії розвитку регіону, міста, громади та інших об'єктів управління;
- розробляти основи інвестиційної політики регіону;
- здійснювати оцінку інвестиційної привабливості регіонів;
- визначати пріоритетні напрями інвестування в регіоні та їх фінансові джерела;
- володіти методами оцінювання доцільності прийняття регіональних інвестиційних проектів;
- застосовувати методи управління фінансовими інвестиціями;
- приймати рішення у сфері управління інвестиційними ризиками в регіоні.

Тема 1. Теоретичні основи управління інвестуванням в регіоні

План

1. Економічна природа інвестування.
2. Класифікація інвестицій.
3. Сутність управління інвестиційною діяльністю в регіоні.
4. Інвестиційний процес та його стадії.

Контрольні запитання

1. Дайте визначення економічної сутності інвестицій.
2. Чому є необхідною активізація інвестиційної діяльності в Україні?
3. Які особливості сутнісної характеристики інвестицій були відмічені відомими економістами?
4. Розкрийте основні функції інвестицій у розвитку національної економіки.
5. Яку тлумачення категорії інвестицій знайшло своє відображення у Законі України «Про інвестиційну діяльність»?
6. Які види цінностей відносяться до інвестицій?
7. Які основні напрями використання інвестиційних ресурсів?
8. Опишіть основні джерела інвестиційної діяльності.
9. Хто такі інвестори?
10. Як здійснюється класифікація інвесторів за напрямками операційної діяльності?
11. Розкрийте класифікацію інвесторів за цілями інвестування.
12. Хто може виступати учасниками інвестиційної діяльності?
13. Що таке інвестиційний цикл?
14. Дайте визначення поняття інвестиційної політики.
15. Що таке інвестиційне середовище?
16. Розкрийте поняття інвестиційного комплексу.

17. За якими основними ознаками здійснюється класифікація інвестицій?
18. У чому полягає сутність реальних інвестицій?
19. Що відноситься до фінансових інвестицій?
20. Розкрийте основні відмінності між прямими та портфельними інвестиціями.
21. Як здійснюється класифікація інвестицій за періодом інвестування?
22. Розкрийте сутність класифікації інвестицій за формами власності інвесторів.
23. На які види поділяються інвестиції за регіональною ознакою?
24. Як класифікуються інвестиції за рівнем інвестиційного ризику?
25. Які існують види інвестицій за видом отриманого ефекту?
26. Розкрийте зміст регіонального управління інвестиціями.
27. Як визначається обсяг регіональних інвестицій?
28. Яке значення управління інвестиційною діяльністю в регіоні?
29. Яка основна мета управління інвестиційною діяльністю в регіоні?
30. Опишіть основні стратегічні завдання управління інвестиційною діяльністю в регіоні.
31. Що відноситься до тактичних завдань регіонального управління інвестиційною діяльністю?
32. Опишіть, що є об'єктами управління інвестиційною діяльністю в регіоні.
33. За допомогою яких форм впливу здійснюється управління інвестиційною діяльністю в регіоні?
34. Яким чином може здійснюватися прямий вплив регіону на інвестиційну діяльність?
35. Назвіть основні цілі використання регіональних ресурсів на фінансування інвестицій.
36. Яким чином реалізується непряме управління інвестиційною діяльністю в регіоні?
37. Розкрийте особливості регіонального інвестування.
38. Які основні проблеми регіонального інвестування в Україні?
39. Що таке інвестиційний процес?
40. Назвіть основні стадії інвестиційного процесу.

41. Як здійснюється ресурсне забезпечення об'єктів регіонального інвестування?
42. Розкрийте сутність поняття освоєння інвестицій в регіоні.

Тема 2. Інвестиційна політика регіону

План

1. Сутність та завдання регіональної інвестиційної політики.
2. Етапи прийняття та реалізації інвестиційної політики регіону.
3. Регіональна інвестиційна програма як форма державного управління інвестиційною діяльністю у регіоні.

Контрольні запитання

1. У чому полягає значення регіональної інвестиційної політики?
2. Дайте визначення регіональної інвестиційної політики.
3. Які фактори регіонального розвитку необхідно враховувати при формуванні регіональної інвестиційної політики?
4. Які основні складові регіональної інвестиційної політики?
5. Які основні етапи прийняття та реалізації інвестиційної політики регіону?
6. Які заходи необхідно здійснити на концептуальному етапі прийняття інвестиційної політики регіону?
7. Що включає у себе етап розробки регіональної інвестиційної політики регіону?
8. Дайте характеристику основних стадій етапу реалізації регіональної інвестиційної політики регіону.
9. Яка мета розробки регіональної інвестиційної програми регіону?
10. Охарактеризуйте структуру регіональної інвестиційної програми.
11. Що є основними стадіями розроблення та виконання регіональної інвестиційної програми?

Тема 3. Регулювання інвестиційної діяльності регіону

План

1. Законодавчо-нормативна база регулювання інвестиційної діяльності в Україні.
2. Особливості регулювання інвестиційної діяльності обласними державними адміністраціями.
3. Регулювання інвестиційної діяльності в Україні органами місцевого самоврядування.
4. Практика регулювання інвестиційної діяльності в Україні на рівні регіонів спеціально створеними для цього органами.
5. Зарубіжний досвід регулювання інвестиційної діяльності.

Контрольні запитання

1. Які основні законодавчо-нормативні акти здійснюють регулювання інвестиційної діяльності в Україні?
2. Розкрийте особливості регулювання інвестиційної діяльності обласними державними адміністраціями.
3. Як здійснюється регулювання інвестиційної діяльності в Україні органами місцевого самоврядування?
4. Проаналізуйте практику регулювання інвестиційної діяльності в Україні на рівні регіонів спеціально створеними для цього органами.
5. Розкрийте зарубіжний досвід регулювання інвестиційної діяльності на рівні держави та її регіонів.

Тема 4. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів

План

1. Сутність інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості регіонів.
2. Методики розрахунку показника інвестиційної привабливості регіонів.

Контрольні запитання

1. У чому полягає сутність інвестиційного клімату регіону?
2. Які фактори впливають на інвестиційний клімат регіону?
3. Які складові формування інвестиційної привабливості регіону?
4. Дайте визначення інвестиційних ризиків.
5. Що є передумовами формування сприятливого інвестиційного клімату регіону?
6. Від чого залежить інвестиційний потенціал регіону?
7. Охарактеризуйте відомі вам методики визначення інвестиційного потенціалу регіону.
8. Дайте характеристику історії виникнення порівняльних оцінок інвестиційної привабливості регіонів.
9. Які дані оцінки інвестиційного клімату України згідно світових методик?
10. Опишіть відомі в Україні методики визначення інвестиційного клімату регіону.
11. Які структури можуть бути зацікавлені у використанні результатів оцінки інтегральних показників інвестиційних переваг регіону?
12. З якою метою використовують дані оцінки показників інвестиційних переваг регіону структури державного і регіонального рівнів управління?
13. Які цілі використання даних оцінки показників інвестиційних переваг регіону міжнародними інституціями?
14. Яким чином інвестори використовують дані оцінки показників інвестиційних переваг регіону?
15. З якою метою використовують дані оцінки показників інвестиційних переваг регіону підприємства та установи?
16. Як здійснюється висвітлення засобами масової інформації даних оцінки інвестиційних переваг регіону?
17. Якими вітчизняними науковцями було розроблено методики

інвестиційної привабливості регіону і у чому їх сутність?

Практичне завдання

Використовуючи одну з існуючих методик, проведіть аналіз інвестиційного потенціалу одного з регіонів України, та запропонуйте систему заходів, спрямованих на його підвищення.

Тема 5. Управління фінансовими джерелами інвестування в регіоні

План

1. Форми та принципи формування інвестиційних ресурсів.
2. Джерела фінансування регіональних інвестиційних проектів.
3. Аналіз джерел формування інвестицій в Україні та її регіонах.
4. Управління структурою капіталу, що залучається для інвестиційних потреб.

Контрольні запитання

1. Які основні завдання формування інвестиційних ресурсів регіону?
2. У яких основних формах можуть виступати залучені інвестиційні ресурси?
3. Дайте характеристику принципів формування інвестиційних ресурсів в регіоні.
4. Які джерела фінансування регіональних інвестиційних проектів?
5. Як здійснюється фінансування інвестиційних проектів у регіонах за рахунок Громадського бюджету?
6. Яка роль відводиться власним джерелам фінансування інвестицій?
7. Назвіть відомі вам форми інвестиційного кредиту.
8. Які особливості залучення інвестиційних ресурсів за рахунок банківського кредиту?
9. Яким чином здійснюється залучення інвестиційних ресурсів за рахунок податкового інвестиційного кредиту?
10. Які особливості залучення інвестиційних ресурсів за рахунок державного інвестиційного кредиту?
11. Охарактеризуйте особливості залучення інвестиційних ресурсів за рахунок лізингу.

12. Як здійснюється залучення інвестиційних ресурсів за рахунок міжнародних інвестиційних кредитів?
13. Дайте характеристику андерайтингу як форми залучення інвестиційних ресурсів.
14. За рахунок яких основних джерел здійснюється формування освоєних капітальних інвестицій?
15. Проаналізуйте напрями вкладення капітальних інвестицій у регіонах нашої країни.
16. Як здійснюється регіональний розподіл освоєних капітальних інвестицій в Україні?
17. Охарактеризуйте джерела фінансування освоєних капітальних інвестицій в регіонах.
18. Як здійснюється на рівні областей України державна фінансова підтримка реалізації проектів регіонального розвитку?
19. Що таке структура капіталу і як здійснювати ефективне управління нею?
20. У чому проявляється ефект фінансового важеля (лівериджу)?
21. Яким чином можна розрахувати ефект фінансового важеля?
22. Які основні правила слід враховувати при здійсненні заходів з метою підвищення ефекту фінансового важеля?
23. Опишіть методику обчислення середньозваженої вартості капіталу при залученні інвестицій.

Тема 6: Основи управління регіональними інвестиційними проектами

План

1. Зміст управління реальними інвестиціями.
2. Сутність та принципи оцінки інвестиційних проектів.
3. Класифікація інвестиційних проектів.
4. Життєвий цикл проекту та його основні стадії.

Контрольні запитання

1. Які основні етапи включає проектний цикл?
2. У чому полягає сутність управління реальними інвестиціями?

3. Які основні складові процесу управління реальними інвестиціями?
4. Назвіть основну мету управління реальною інвестиційною діяльністю.
5. Розкрийте основні етапи управління реальними інвестиціями.
6. Яка основна мета розробки інвестиційних проектів?
7. Охарактеризуйте найважливіші принципи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів.
8. Які характерні ознаки регіональних інвестиційних проектів?
9. За якими ознаками здійснюється класифікація інвестиційних проектів?
10. Опишіть, на які види проводиться класифікація інвестиційних проектів за обсягами інвестицій.
11. Розкрийте класифікацію інвестиційних проектів за напрямками інвестування.
12. Яким чином здійснюється класифікація інвестиційних проектів за регіональною ознакою?
13. Як класифікуються інвестиційні проекти за типом очікуваного ефекту від їх реалізації?
14. Дайте характеристику видів інвестиційних проектів за типом відношень між ними.
15. Опишіть, на які види класифікуються інвестиційні проекти за формою власності.
16. Які розрізняють види інвестиційних проектів за рівнем ризику?
17. Назвіть основні можливі цілі реалізації інвестиційних проектів.
18. Що таке життєвий цикл проекту?
19. Назвіть основні стадії життєвого циклу інвестиційного проекту.
20. Які основні заходи проводяться на передінвестиційній стадії інвестиційного проекту?
21. Які основні заходи здійснюються на інвестиційній стадії інвестиційного проекту?
22. Які заходи охоплює експлуатаційна (виробнича) стадія інвестиційного проекту?
23. Опишіть сутність та завдання моніторингу інвестиційних проектів.

Тема 7: Методи оцінювання регіональних інвестиційних проектів

План

1. Загальні підходи до оцінки регіональних інвестиційних проектів.
2. Методи оцінки доцільності капіталовкладень без окремого врахування ризику.
3. Методи оцінки доцільності капіталовкладень з врахуванням ризику.

Контрольні запитання

1. Яка основна мета оцінки ефективності інвестиційних проектів?
2. У якій формі може здійснюватися вкладення реальних інвестицій в економіку регіону?
3. На оцінці яких факторів може базуватися прийняття інвестиційних рішень у регіонах?
4. Які особливості інвестиційних рішень державних і регіональних органів влади?
5. Яким чином забезпечується взаємодія окремих блоків комплексного аналізу та управління регіональними інвестиціями у формі капітальних вкладень?
6. Які основні дані потрібні для оцінки доцільності інвестицій?
7. Назвіть узагальнюючі показники ефективності реалізації проектів капіталовкладень.
8. У чому суть, переваги і недоліки кожного з перелічених нижче методів оцінки доцільності капіталовкладень без ризику:
 - а) середньої ставки доходу;
 - б) періоду окупності;
 - в) чистої теперішньої вартості;
 - г) індексу прибутковості;
 - д) внутрішньої ставки доходу?
10. Про що говорить позитивне значення чистої теперішньої вартості?
11. Чому методи ЧТВ та ВСД можуть давати різні відповіді щодо

схвалення проектів?

12. Чи дають однакові результати методи ЧТВ та ІІ?

13. Який показник кращий: ЧТВ чи період окупності?

14. Охарактеризуйте методи оцінки доцільності капіталовкладень з врахуванням ризику.

15. В чому суть методу еквіваленту певності?

16. Що таке аналіз чутливості реагування?

Практичні завдання

1. Сума прогнозованих чистих доходи від реалізації проекту регіонального інвестування на протязі п'яти років передбачаються у розмірі 15000 грн., 11000 грн., 17000 грн., 19000 грн., 22000 грн. Початкові інвестиції становлять 95000 грн. Визначити середню ставку доходу проекту.

2. За допомогою методів чистої теперішньої вартості і індексу прибутковості визначити доцільність прийняття проекту, якщо початкові інвестиції становлять 105 тис. грн., а грошові потоки за чотири роки становлять відповідно 20 тис. грн., 30 тис. грн., 25 тис. грн., 40 тис. грн. Дисконтна ставка 10%.

3. За допомогою методу чистої теперішньої вартості визначити доцільність прийняття інвестиційного проекту, якщо грошові потоки проекту за чотири роки рівні відповідно 10 тис. грн., 15 тис. грн., 15 тис. грн., 20 тис. грн., а витрати на проект за перший рік становлять 25 тис. грн., а за другий рік – 10 тис. грн. Дисконтна ставка рівна 14 %.

4. За допомогою методу ВСД визначити, чи прийнятим є проект, згідно якого на протязі 3-х років очікуються такі грошові потоки: 50000, 62000, 70000 грн. Початкові інвестиції становлять 143000 грн., а гранична ставка 10%.

5. Протягом п'яти років інвестор розраховує отримати наступні грошові потоки від проекту інвестування в регіоні: 17000, 20000, 21000, 24000, 25500 грн. Фактори еквіваленту певності становлять відповідно 0,95; 0,92; 0,87; 0,80;

0,75. Безпечна ставка – 10%. Визначити, чи прийнятний даний проект, якщо початкові інвестиції становлять 92000 грн.

6. Дати оцінку можливості інвестиції, якщо запропоновано проект, що потребує коштів у розмірі 320000 грн. На протязі п'ятнадцяти років буде прибуток 30000 грн., а коефіцієнт дисконтування складає 15%.

7. Початкові інвестиції у проект – 110 тис. грн. Прогноз чистих грошових потоків наведено в табл. 1.

Таблиця 1 - Прогноз чистих грошових потоків проекту

Рік	Чистий грошовий потік, грн.
1	30000
2	40000
3	20000
4	40000
5	50000

Застосовуючи метод періоду окупності, визначте, чи можна прийняти проект для реалізації, якщо середньогалузевий період окупності для аналогічних проектів становить 3,5 роки. Розрахуйте дисконтований період окупності проекту, якщо ставка дисконту 14%.

8. Проект А за перший рік дає грошовий потік у сумі 70000 грн., за другий - 130000 грн. Проект Б дає відповідно 90000 і 110000 грн. Початкові інвестиції у кожен з проектів становлять 120000 грн. Який з проектів є ризикованішим, якщо дисконтна ставка зростає з 10% до 12%?

9. Оцінити три проекти за найбільш розповсюдженими критеріями NPV, IRR та періоду окупності, якщо ціна капіталу 23%. Грошові потоки та початкові інвестиції наведені в таблиці 2.

Таблиця 2 – Величини початкових інвестицій та грошових потоків по проектах

Проекти	Початкові інвестиції, грн.	Грошові потоки по роках, грн.			
		1	2	3	4
А	20000	8000	8000	8000	8000
Б	35000	2500	5000	10000	20000
В	45000	12000	15000	17000	11000

10. Проаналізувати два проекти, якщо ціна капіталу складає 28%. Грошові потоки та початкові інвестиції наведені в табл. 3.

Таблиця 3 – Величини початкових інвестицій та грошових потоків по проектах

Проекти	Початкові інвестиції, грн.	Грошові потоки по роках, грн.			
		1	2	3	4
А	80000	12000	30000	55000	44000
Б	80000	-	50000	33000	24000

11. Визначити найбільш доцільну комбінацію проектів, використовуючи критерій — внутрішню норму прибутку (IRR).

Місцева влада має намір інвестувати 90 тис. грн. у розвиток регіону. До розгляду прийнято наступні проекти (табл. 4):

Таблиця 4 – Характеристика проектів, які прийнято до розгляду

Проекти	Величина інвестицій (IC)	IRR	NPV
А	50	15	12
В	35	19	15
С	30	28	42
Д	25	26	1
Е	15	20	10
Ф	10	37	11
Г	10	25	13

12. Оцінити який критерій: IRR, NPV, PI не виявляє відмінностей між інвестиційними проектами Дані грошових потоків та початкових інвестицій подано в таблиці 5. Ставка дисконту – 15 %.

Таблиця 5 – Величини початкових інвестицій та грошових потоків по проектах

Проекти	Початкові інвестиції, млн. грн.	Грошові потоки по роках, млн. грн.			
		1	2	3	4
А	10	5	3	2	4
Б	10	2	3	5	4
В	10	3	4	4	3

Тема 8. Управління фінансовими інвестиціями

План

1. Суть та завдання управління фінансовими інвестиціями.
2. Визначення вартості облігацій.
3. Здійснення оцінки вартості акцій.
4. Управління портфельними інвестиціями.

Контрольні запитання

1. Дайте визначення фінансових інвестицій.
2. Які особливості фінансових інвестицій порівняно з реальними інвестиціями?
3. Які основні завдання вирішуються у процесі управління фінансовими інвестиціями?
4. Перелічіть основні фактори, які можуть впливати на надійність фінансових інвестицій.

5. Які основні фактори впливають на теперішню вартість фінансових інвестицій?
6. Як оцінюють вартість облігацій?
7. Що відбувається з вартістю облігації, якщо її купонна ставка нижча за дисконтну ставку для облігації такого ж рівня ризику?
8. Розкрийте підходи для розрахунку вартості акцій.
9. Чи можуть обрховані теоретично ціни акцій та облігацій відрізнятись від ринкових цін? Чому?
10. Як може бути використано МОКА для визначення ціни акцій?
11. Які дані потрібно мати для оцінки таких цінних паперів:
 - а) облігацій;
 - б) привілейованих акцій;
 - в) звичайних акцій.
12. Дайте визначення портфельних інвестицій.
13. Як здійснюється вибір оптимальної структури інвестиційного портфеля? У яких випадках доцільно вносити зміни до неї?

Практичні завдання

1. Визначити вартість облігації, випущеної на 3 роки з піврічною сплатою відсотків у розмірі 22 % річних, якщо ринкова ставка дохідності – 20 % річних. Номінал облігації – 2800 грн.
2. Скільки можна заплатити за облігацію, випущену на 5 років, з номінальною вартістю 5 тис. грн., купонною ставкою 12% і сплатою відсотків щороку. На момент оцінювання аналогічні облігації дисконтують за ставкою 15%.
3. Інвестор планує придбати облігацію з номінальною вартістю 1 тис. грн. і ставкою купону 10 %. Прогнозують такі процентні ставки на ринку: 1-й рік – 12 %, 2-й рік – 14 %, 3-й рік – 16 %. Визначити щорічні доходи за облігацією ті її теперішню ціну.

4. Скільки буде коштувати привілейована акція із щорічним дивідендом 5 грн.? На ринку схожі акції дисконтуються під 12 %.

5. У минулому році компанія сплатила по звичайних акціях річний дивіденд у розмірі 8,1 грн., після чого очікується виплата дивідендів зі стабільними темпами приросту. Вартість акцій на ринку становить 41,5 грн., необхідна ставка дохідності – 25 % річних. Які темпи приросту дивідендів по даних акціях?

6. Визначити необхідну ставку дохідності акцій, по яких у минулому році сплачений дивіденд 4,3 грн., а за результатами поточного року очікується отримання дивіденду 4,48 грн., причому дані темпи приросту будуть збережені і надалі. Ринкова вартість акцій – 37 грн.

7. Три роки тому по звичайних акціях підприємства був сплачений дивіденд 4,93 грн., а за результатами поточного року прогнозується отримання дивідендів у сумі 5,21 грн., причому темпи приросту дивідендів були стабільні. Ці ж темпи мають бути збережені ще один рік, після чого вони стабілізуються на рівні 2 % річних. Обґрунтуйте, чи доцільно в даний час здійснювати продаж цих акцій, якщо їх ринкова ціна 30 грн., а необхідна ставка доходу – 23 % річних.

8. Ви володієте портфелем, у якому 150 тис. грн. вкладено в акції А і 230 тис. грн. – в акції Б. Якщо бета акцій А і Б складають відповідно 0,2 і 0,15, то якою буде бета портфеля?

Тема 9: Управління інвестиційними ризиками в регіоні

План

1. Суть та класифікація інвестиційних ризиків.
2. Методи аналізу ризиків інвестиційних проектів.
3. Визначення ризику за моделлю оцінки капітальних активів.
4. Системи оцінювання інвестиційного ризику регіонів.

4. Зміст управління інвестиційними ризиками.
5. Механізми мінімізації інвестиційних ризиків.

Контрольні запитання

1. Чим викликана необхідність врахування інвестиційних ризиків?
2. Дайте визначення інвестиційного ризику.
3. За якими ознаками можна класифікувати інвестиційні ризики?
4. Які вам відомі види ризиків за сферами прояву?
5. Які види ризиків розрізняють за формами інвестування?
6. У чому полягає сутність проектного ризику?
7. Які існують види проектного ризику?

Практичні завдання

1. Визначити дисперсію, середнє квадратичне відхилення і коефіцієнт варіації при вкладенні капіталу у варіанти А і Б, якщо відомі такі дані (табл. 8.1):

Таблиця 8.1 – Вихідні дані для оцінки показників ризику вкладення капіталу

№ події	Варіант А		Варіант Б	
	Одержаний прибуток, тис. грн.	Число випадків спостережень	Одержаний прибуток, тис. грн.	Число випадків спостережень
1	40,9	28	50,1	25
2	50,3	32	63,2	37
3	52,8	30	66,1	35

3. Вирахуйте необхідну ставку доходу від акцій, якщо безпечна ставка дорівнює 8%, доходність ринку 12%, коефіцієнт бета акцій 1,5. Ці акції

недооцінені чи переоцінені, якщо існуючий рівень дохідності даних акцій становить 17 %?

4. Інвестор розглядає вибір між двома проектами – А та Б, розподіл грошових потоків яких наведено у табл. 6.

Таблиця 6 – Величина грошових потоків та імовірності їх отримання по проектах

Проекти	Чисті грошові потоки, тис. грн.	Імовірність
Проект А	800	0,5
	1000	0,3
	1200	0,2
Проект Б	1000	0,4
	1200	0,35
	1400	0,25

Тема 10. Інституційні інвестори та їх вплив на інвестиційні процеси в регіоні

План

1. Економічна сутність діяльності інституційних інвесторів.
2. Класифікація інституційних інвесторів.
3. Механізм діяльності інститутів спільного інвестування.
4. Недержавні пенсійні та донорські фонди як інституційні інвестори.

Контрольні запитання

1. Розкрийте економічну сутність діяльності інституційних інвесторів.
2. У чому полягає роль діяльності інституційних інвесторів?
3. Як здійснюється класифікація інституційних інвесторів?
4. Які функції виконують інституційні інвестори?

5. За якими ознаками класифікуються інститути спільного інвестування?
6. Які структури відносяться до інституційних інвесторів?
7. Визначте економічну сутність діяльності інвестиційних фондів.
8. Які особливості створення та діяльності інвестиційних компаній?
9. Розкрийте особливості функціонування страхових компаній.
10. Дайте характеристику діяльності взаємних фондів.
11. Які особливості діяльності траст-департаментів банків?
12. Які завдання функціонування недержавних пенсійних фондів?
13. Хто може виступати вкладником недержавних пенсійних фондів в Україні?
14. Які особливості діяльності відкритих, корпоративних та професійних недержавних пенсійних фондів?
15. Які переваги надає НПФ роботодавцям та працівникам?
16. Яку роль виконують в інвестиційному процесі зарубіжних країн донорські фонди? Яка мета їх створення?

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» із змінами та доповненнями від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ. Редакція від 23.07.2017 / Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій» від 31.05.2016 № 1390-19. /Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1390-19>.

3. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року, №93/96-вр, поточна редакція від 25.06.2016. / Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>.

4. Закон України «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом єдиного вікна" від 21 жовтня 2010 року №2623-VI (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 11, с. 70) / Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-17>.

5. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 №157-VIII. / Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

6. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів: Закон від 8 вересня 2005 року №2850» //Відомості Верховної Ради України. - 2005. - № 51. - С. 2662-2668.

7. Кононський С.І. Формування та реалізація регіональної інвестиційної політики в сучасних умовах/ С.І. Кононський. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_1_018.pdf.

8. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: Навч. посіб. / О О Удалих. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/pbooks/book-28/ua/>.

9. Боярко І. М. Інвестиційний аналіз: Навч. посіб./ І.М. Боярко, Л.Л. Гриценко. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 400 с.
10. Сазонець І. Л. Інвестування. Підручник / І.Л. Сазонець, В.А. Федорова. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 312 с.
11. Гриньова В.М. Інвестування: Підручник / В.М. Гриньова. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/207-nvestuvannya-grinova-vm.html>.
12. Шевердіна О. Інвестиційна політика України як об'єкт державної економічної політики / Олена Шевердіна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ifs.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-4/doc/2/08.pdf>
- Пісьмаченко Л.М. Стан та проблеми розвитку регіональної інвестиційної політики/ Л.М. Пісьмаченко //Державне управління: удосконалення та розвиток. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=96>.
13. Олександренко І.В. Оцінка інвестиційного потенціалу регіонів / І. В. Олександренко // Регіональна економіка. - 2009. - № 3. - С. 80-91. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2009_3_12.
14. Шевченко О. В. Інвестиційна активність регіонів України: вплив на економічне зростання / О. В. Шевченко // Стратегічні пріоритети. - 2009. - № 1 (10). - С. 175-181.
15. Бабіч С.М. Напрями вдосконалення регіональної інвестиційної політики/ С.М. Бабіч. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/15800119/investuvannya/investitsiyna_privablivist_regioniv.
16. Бугай С.М. Проблеми становлення регіональної політики України та основні тенденції подальшого розвитку / С.М. Бугай, В.Т. Пухлій, А.Є. Слівак // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць / [наук. ред. І.Г. Манцуров]. – К., 2009. – Вип. 11(102). – С. 163-169.
17. Уманець Т.В. Оцінка інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів/ Т.В. Уманець // Економіка і прогнозування. - 2006. – с. 133-145. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19832/09-Umanec.pdf?sequence=1>.

18. Крейдич І.М. Систематизація джерел забезпечення формування інвестиційної політики / І.М. Крейдич // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 18. – С. 10-13.

19. Кондрашова М.В. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону / М.В. Кондрашова // Держава та регіони (Серія: Державне управління) – 2008. – №2. – С. 118-121.

20. Пшенична В. П. Розвиток механізму реалізації державної інвестиційної політики України: дис. на здобуття наук. ступеня кандидата екон. наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством / В.П. Пшенична. – Донецьк: Дон. держ. ун-тет управління, 2011. – 205 с.

21. Івашко О. Державна та регіональна політика в сфері іноземного інвестування / Олена Івашко // Економічний аналіз. – 2008. – Вип. 2(18). – с. 100-104.

22. Данилишин Б.М. Інвестиційна політика в Україні: Монографія / Б.М. Данилишин, М.Х. Корецький, О.І. Дацій – Донецьк: Юго-Восток, ЛТД, 2006. – 292 с.

23. Інвестиційна привабливість регіонів. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/15800119/investuvannya/investitsiyna_privablivist_regioniv

24. Бутенко А. І. Інвестиційна привабливість підприємницького середовища як джерело ринкової трансформації економіки / А. І. Бутенко, О. С. Павлова // Прометей : зб. наук. праць. - 2010. - № 3 (33). - С. 63-68.

25. Романова Т. В. Економіко-математичне моделювання інвестиційного потенціалу регіону/ Т. В. Романова // Інвестиції: практика та досвід . – 2010. - № 18. – С. 7-10.

26. Романова Т.В. Формування інвестиційного потенціалу як пріоритет регіональної економічної політики / Т.В Романова // Проблеми економіки й

управління у промислових регіонах: зб. наук. праць: в 2 т. / НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень; відп. ред. В.К. Мамутов. — Запоріжжя: ЗНТУ, 2008. — С. 33—37.

27. Слепян Е.В. Регіональні інвестиційні проекти: класифікація та джерела фінансування / Е.В. Слепян. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: web.znu.edu.ua/herald/issues/2009/econom_2009_1/202-206.pdf.

28. Програмно-цільовий розвиток регіональної економіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/51877/ekonomika/programno_tsilove_rozvitok_regionalnoyi_ekonomiki.

29. Колянко О.В. Критерії та показники інвестиційних процесів в регіоні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kerivnyk.info/2006/02/kolyanko.html>.

30. Ткач С. М. Управління ризиками інвестиційної діяльності в регіоні: теоретичні основи та прикладні аспекти: монографія / С. М. Ткач. — Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2015. — 234 с.

31. Ткач С. М. Методика комплексного оцінювання ризиків інвестиційної безпеки регіону / С. М. Ткач // Інвестиції: практика та досвід. — К., 2012. — № 17. — С. 15–19.